

Д-Р БОРИСЛАВ ЧИПОРИКОВ

ЛЮБОВ ПОД ЗНАКА НА СЪРП И ЧУК

Живот на ръба на една пропаст

Издателство „Слънце“

Основано 1937 г.

София, 2017 г.

*На светлата памет на сестра ми Стефанка
Георгиева Чипорикова посвещавам тази книга в
смирено поклонение и скръбно възпоминание, с
чувство на огромна вина, като една символична,
тиха, нечута молба за прошка.*

Всички документи в настоящата книга са преписани с оригиналния им правопис и пунктуация, но в курсив за разлика от коментарите и текста на автора.

ПРЕДГОВОР

МЮНХЕН, 3 МАЙ 2010. В 8:30 часа вечерта — в София е вече 9:30 — звъни телефонът в жилището ми в Мюнхен, където съм от две седмици. Обажда се синът ми Георги от Калифорния и съобщава с пресекващ глас, че има лоши новини. Току-що са му се обадили от София семейство Алтунян, съседите по жилище на сестра ми Стефанка Чипорикова, за да му съобщят, че тя е починала преди малко — в 8:12 часа. Не е била сама, госпожа Алтунян е била при нея до последния ѝ миг.

Не мога да опиша болката, която ме обзема и скована в първия момент. Не помня какво съм отговорил, как съм се опитал да утешавам сина ми, който преди 32 години бе изживял щастлив при нея неговите три първи училищни години и казва сега, плачейки, че тя е била неговата майка и другарка.

Дните след това са много мъчителни. Не съм бил от девет години в България, чувствам се в първия момент ужасно чужд, загубен и безпомощен. София се готви да празнува на 6 май Гергьовден и там е само утре още един нормален работен ден. Какво да направя сега при малкото време, което ми остава, как и към кого да се обърна за помощ, на кого да се обадя? Но малкото добри приятели, останали ми още в София, се притичат веднага на помощ и се заемат да ми помогнат с уреждане на първите формалности преди пристигането ми.

После излитаме с жена ми Мария Вайехо и сина ни Петър за София, синът ни Георги пристига от Калифорния също там, за да съпроводим на 11 май 2010 г. сестра ми по нейния последен път и се простим с нея на гроба на майка ни, където ще почива и тя.

Ще се върнем после на 11 юни 2010 г. в София за панахидата на 40-те дни от смъртта ѝ. После всеки от нас ще понесе болката си самотен по един друг път — Георги за Калифорния, Петър за Мюнхен, а ние с Мария от Мюнхен за Мексико.

Тази книга трябваше да излезе преди много дълго време, но длъжен бях да зачитам желанието на сестра ми, която ме молеше да не я публикувам. Всеки път, когато говорехме за това, идваше с лека ирония възражението ѝ, че сега имало много книги със спомени, които никой не четел. Мисля, че друго я караше да говори така, защото познавах пътя, по който бе минал животът ѝ след моето бягство от България в 1957 година. Страхът от репресии като сестра на един „предател“, един „изменник“, един „невъзвръщенец“ се бе настанил при нея като един мрачен, постоянен придружител. Останала бе тя сама с родителите ни и само няколко от приятелите ѝ след моето бягство на 14 юли 1957 година в Западен Берлин. Роднини, приятели и близки бяха започнали да я отбягват от страх и правят голям кръг около нея, за да не се види, че са близки с нея.

На фона на това минало се бяха появили след промената в 1989 година и други страхове при развилата се криминалност в страната — страхове вече не само за нея, а сега повече за мен. Докато 22 години след бяг-

ството ми, след първото ми гостуване в София в 1979 година, тя бе очаквала с нетърпение посещенията ми и ме бе посрещала всеки път с голяма радост, ги отклоняваше сега деликатно и искаше да бъде сама — от последното ми посещение през 2001 година до внезапната ѝ смърт.

Останала бе тя сама с родителите ни, но съхранила нейната безкрайна любов към Родината, затова не искаше да дойде дори само за лечение за по-дълго време при нас, докато по времето след 1989 година хиляди сънародници бяха поели пътя на Запад. Не, за живот в чужбина не даваше тя дори да се продума. Една друга, огромна любов не ѝ позволяваше също да помисли за пътуване — любовта към нашите родители, които, вече остарели и болни, имаха нужда от нейната всеотдайна помощ. Така остана тя до смъртта на майка ни през 1983 година непрекъснато до нея, и когато баща ни си отиде на 28 ноември 1986 година, тя беше до леглото му до последния миг от живота му. Две гостувания по-късно, през 2000 и 2001 година при нас бяха породили известни надежди при мен за един по-лек живот за нея при нас, но после тя отказваше дори да пътува, здравето ѝ се влошаваше, а недоверието и страхът не я напускаха.

Животът я бе накарал да се страхува болезнено. По времето, когато на 14 юли 1957 година аз бях решил в Западен Берлин да не се върна в България, тя полагаше нейния адвокатски стаж при адвоката Иван Гумнеров в юридическата консултация номер 6, към която бях принадлежал като адвокат преди бягството ми и аз. Непосредствено след като на 23 април 1958 година бе завършил стажът ѝ, следваше тя да бъде допуснатата

като адвокатка и вписана в листата на адвокатите. Но подадената от нея молба не бе уважена никога. В отчаянието ѝ и при острата нужда да намери препитание за семейството ни, защото след бягството ми баща ми е преждевременно уволнен от Народната банка, а аз в началото още не съм в състояние да им помагам от чужбина, тя подава многократно молби при различни предприятия да бъде приета — забележете — не като адвокатка или юристка в професията, за която бе подготвена отлично, а като най-обикновена, обща работничка, в една фабрика. Не бе приета тя и като такава, не бе ѝ дадена работа в продължение на 15 години — Вие четете правилно — 15 години! Десетилетия по-късно ми разказваше тя с огорчение, как едно специално бюро, което се намирало на площад „Македония“, някъде около тогавашното Министерство на земеделието, било оставяло молбите ѝ без резултат. Описваше тя през сълзи, как отговорната кадровичка там я бе посрещала всеки път с грубия въпрос: „Ти какво искаш пак, ма?“

А тази „ма“ не бе искала, тя беше молила само, просила беше смирено пак да ѝ дадат работа! Работа, само работа, каквато и да е работа!

Само благодарение на някои от нашите съседи евреи, които живееха близо до нас в Еврейските кооперации в Павлово, на които нашите родители бяха помагали през тежките за тях години в миналото, и те бяха сега в състояние да се застъпят за нея, успя тя да получи петнадесет години по-късно — на 12 юни 1973 година — работа като юрисконсулт в Правния отдел на държавното предприятие ПСП „Техноснаб“ и се издигна в продължение на кратко време благодарение на